

Finanční analytický úřad

Odbor právní

✉: pošt. přihrádka 675, Jindřišská 14, 111 21 Praha 1, dat. schránka: egi8zyh
☎: +420 257 044 501; fax: +420 257 044 502

Prostřednictvím emailu:
ivana.markova@mfcz.cz
eva.mrazova@mfcz.cz
mdanova.spoluprace@mfcz.cz

V Praze dne 11. února 2025
Č. j.: FAU-16189/2025/031
Vyřizuje: JUDr. Jáchym Florián Sláma

Ministerstvo financí
oddělení Mezinárodní daňové a celní spolupráce

Připomínky FAÚ – Návrh zákona o odčerpání majetku protiprávního původu v rámci boje proti organizované trestné činnosti, porušování mezinárodních sankcí, legalizaci výnosů z trestné činnosti a související trestné činnosti a o změně dalších souvisejících zákonů

Vážený kolego,

k materiálu Ministerstva spravedlnosti „*Návrh zákona o odčerpání majetku protiprávního původu v rámci boje proti organizované trestné činnosti, porušování mezinárodních sankcí, legalizaci výnosů z trestné činnosti a související trestné činnosti a o změně dalších souvisejících zákonů*“ a k jeho důvodové zprávě má Finanční analytický úřad, který plní funkci finanční zpravodajské jednotky ČR, níže uvedené **připomínky**.

1) K § 3 odst. 2 písm. c)

V § 3 odst. 2 písm. c) navrhujeme nahradit část „*s majetkem byl v rozhodném období proveden nejméně jeden podezřelý obchod*“ slovy „*nakládání s majetkem v rozhodném období naplňuje znaky podezřelého obchodu*“. Navrhujeme tedy toto znění:

c) *nakládání s majetkem v rozhodném období naplňuje znaky podezřelého obchodu ve smyslu zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,*

Domníváme se, že tato širší formulace lepe odpovídá poměrně širokému pojetí podezřelého obchodu v § 6 AML zákona. V této věci zejména upozorňujeme na část návěti ustanovení § 6 AML zákona „*jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat*“ a komentář k příslušné části AML zákona: „*Ze slov „anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat“ použitého v návěti komentovaného odstavce plyne, že podezřelým obchodem je i jiná skutečnost nasvědčující podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti. V tomto smyslu tedy definici podezřelého*

obchodu naplňuje i taková skutečnost, jež sama o sobě není obchodem ve smyslu § 4 odst. 1. Proto je nutné jako podezřelý obchod posoudit i obchod ve fázi přípravy nebo probíhající realizace (tedy nedokončený obchod), pokud by mohl nasvědčovat uvedenému podezření. Tomuto závěru odpovídá i definice „obchodu“ podle § 4 odst. 1, která stanoví, že obchodem je jednání povinné osoby směřující k nakládání s majetkem jiné osoby nebo poskytnutí služby jiné osobě a podmínkou není, že k nakládání s majetkem nebo poskytnutí služby došlo.¹

Účelem navržené úpravy je zejména vyloučit jakékoliv pochybnosti o tom, že za konkrétní okolnost ve smyslu § 3 odst. 2 by byly považovány rovněž případy, kdy bude povinná osoba podle AML zákona (např. banka) po identifikaci podezřelého obchodu postupovat podle § 20 AML zákona a odloží splnění příkazu klienta a oznámí podezřelý obchod Finančnímu analytickému úřadu, v takovém případě totiž samotná transakce fakticky nemusí být vůbec provedena.

Tato připomínka je zásadní.

2) K § 3 odst. 3

Z navrhovaného zákonného znění ani z důvodové zprávy nám není zřejmé, proč konkrétní okolnosti v odstavci 2 písm. a), b), g), h) a k) mají být podle § 3 odst. 3 zjišťovány ve vztahu k vedlejší osobě **namísto** dotčené osoby. Zejména v případě konkrétních okolností podle písm. b) a g) by nám dávalo smyslu, aby byly tyto okolnosti zjišťovány **jak ve vztahu k vedlejší osobě, tak ve vztahu k dotčené osobě, tedy nikoliv namísto dotčené osoby.**

Navrhujeme tedy upravit dané ustanovení tak, aby konkrétní okolnosti v odstavci 2 písm. a), b), g), h) a k) byly posuzovány jak ve vztahu k takové vedlejší osobě, tak ve vztahu k dotčené osobě.

Tato připomínka je zásadní.

3) K § 12 odst. 1 písm. a) bod 1

V případě ponechání navrženého znění této negativní podmínky, resp. překážky pro zahájení řízení o odčerpání, se obáváme, že použitelnost celého institutu odčerpávání bude nezanedbatelně omezena. Současně se neztotožňujeme s důvody jejího začlenění do návrhu zákona.

Důvodová zpráva k dané podmínce na str. 28 uvádí následující:

*Naopak toto řízení nelze navázat na trestní řízení o původním trestném činu skončené způsoby podle § 171 odst. 1 tr. ř., § 172 odst. 1 písm. a) a b) tr. ř., § 222 odst. 2 tr. ř. a § 226 písm. a) a b) tr. ř., **protože v těchto případech orgán činný v trestním řízení v zásadě konstatuje, že se skutek buď vůbec nestal, nebo není trestným činem; ze stejného důvodu se v odstavci čtvrtém vylučuje možná návaznost na trestní řízení, které skončilo pravomocným odložením věci podle § 159a odst. 1 tr. ř.***

¹ HLAVINOVÁ, Markéta. § 6 [Podezřelý obchod]. In: HLAVINOVÁ, Markéta, PILÍKOVÁ, Jaroslava, KABEŠ, Viktor. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 54, marg. č. 2.

Výše zvýrazněný závěr považujeme za nepřesný. Zejména v případě zproštění podle § 226 písm. a) TŘ soud nekonstatuje, že se skutek vůbec nestal, ale pouze, **že se jej nepodařilo v hlavním líčení prokázat**, což v kontextu důkazního standardu v trestním řízení (resp. zásadě materiální pravdy) pouze znamená, že skutek nebyl prokázán **bez důvodných pochybností, resp. nepodařilo se vyvrátit všechny důvodné pochybnosti**.

Takové rozhodnutí by tedy nemělo zabránit následnému zahájení řízení o odčerpání majetku, u kterého se uplatňuje nižší důkazní standard. Vzhledem k nižšímu důkaznímu standardu se domníváme, že by mělo být možné, aby stejná **důkazní situace, která nestačila pro prokázání skutku a následné odsouzení v trestním řízení** (zproštění podle § 226 písm. a) TŘ), **následně stačila pro rozhodnutí o odčerpání majetku**.

Výše uvedené je možné demonstrovat na tomto hypotetickém příkladu:

Český občan, který je úzce napojen na různé osoby páchající přeshraniční trestnou činnost, byl obžalován z legalizace z výnosů z trestné činnosti, která měla spočívat v zastření původu finančních prostředků, které pocházely ze zahraniční trestné činnosti, přičemž se jednalo o finanční částky velkého rozsahu, bez jakéhokoliv věrohodného zdroje a zastírající transakce neměly žádné ekonomické opodstatnění, naopak nesly znaky praní špinavých peněz. Pokud by se takový případ dostal před soud, ale v hlavním líčení by se nakonec nepodařilo dostatečně prokázat konkrétní zdrojová trestná činnost v zahraničí, muselo by dojít ke zproštění, a to, přepokládáme, právě **na základě § 226 písm. a) TZ**. Následně by tedy nemohlo být zahájeno řízení o odčerpání majetku na základě těchto vysoce podezřelých zastíracích transakcí, přičemž právě na tyto případy má daný zákon, jak se domníváme, mířit.

Navrhujeme tedy, aby v § 12 odst. 1 písm. a) bodu 1 bylo odstraněno „a) nebo“. Navrhujeme tedy toto znění:

„1. zprošťujícím rozsudkem z důvodu uvedeného v § 226 písm. b) trestního řádu“

Tato připomínka je zásadní.

4) K § 12 odst. 1 písm. a) bodu 1 a 2

Dále dáváme na zvážení, zda obdobné omezení využitelnosti daného institutu nepůsobí rovněž zbývající část negativní podmínky zahájení řízení o odčerpání majetku podle § 12 odst. 1 písm. a) bodu 1 [tedy omezení u § 226 písm. b) TŘ] a podle § 12 odst. 1 písm. a) bodu 2 [tedy omezení u § 172 odst. 1 písm. a) nebo b) TŘ].

Tato připomínka je doporučující.

5) K § 14 odst. 1

Dáváme na zvážení, zda se zákonná lhůta 60 dnů pro provedení předběžného šetření nemůže v praxi ukázat jako příliš krátká, například pokud bude nezbytné v předběžném šetření zajistit rozsáhlé odborné vyjádření nebo dožádání.

Výše uvedené však dáváme pouze na zvážení. Za zásadní považujeme v této věci zejména názor Nejvyššího státního zastupitelství.

Tato připomínka je doporučující.

6) K § 23

Rovněž k pouhému zvážení dáváme, zda nepřipustit ve věcech odčerpávání majetku protiprávního původu dovolání a stížnosti pro porušení zákona. Ačkoliv argumentaci v důvodové zprávě považujeme za podnětnou a dostatečnou, současně v této poměrně nové a neznámé problematice považujeme za vysoce žádoucí, aby činnost jednotlivých soudů byla sjednocována judikaturou Nejvyššího soudu a nedocházelo k roztříštění aplikační praxe, případně k sjednocování prostřednictvím judikatury Ústavního soudu (jako např. v rodinném právu).

Tato připomínka je doporučující.

7) K str. 11 důvodové zprávy

Ve třetím odstavci považujeme za poněkud matoucí odkazovat v rámci popisu důkazního standardu v řízení o odčerpání majetku na důkazní standardy pocházející z common law (*beyond any reasonable doubt, on the balance of probabilities*). Zatímco český trestní důkazní standard odpovídá *beyond any reasonable doubt*, český civilní důkazní standard neodpovídá standardu *on the balance of probabilities*.²

Doporučovali bychom tedy zde vyjasnit, zda je odkazováno na civilní důkazní standard common law, nebo na český civilní důkazní standard. Pokud bylo záměrem odkazovat na český civilní důkazní standard, doporučovali bychom v důvodové zprávě krátce rozvést, co je tím přesně myšleno, jelikož nám není známé žádné široce přijímané doktrinální vymezení českého civilního důkazního standardu.

Pro vyloučení veškerých pochybností bychom doporučovali ve vymezení důkazního standardu v důvodové zprávě explicitně deklarovat, že vzhledem k upuštění od trestního standardu dokazování je možné odčerpat majetek, aniž by byly vyloučeny všechny důvodné pochybnosti o jeho protiprávním původu, ale že postačí, že závěr o protiprávním původu je výrazně pravděpodobnější, než závěr opačný.

Tato připomínka je doporučující.

8) K str. 17 důvodové zprávy

Mezi mezinárodní závazky doporučujeme rovněž zařadit požadavky vyplývající z doporučení Finančního akčního výboru (Financial Action Task Force, zkráceně FATF).

Tato připomínka je doporučující.

9) K str. 30 důvodové zprávy

Domníváme se, že ve větě: „*Podá-li státní zástupce návrh na odčerpání majetku soudu po uplynutí této lhůty, samosoudce jej pro opožděnost zamítne, čímž řízení končí*“ by mělo být namísto „*zamítne*“ použito vzhledem ke znění § 18 odst. 2 návrhu „*odmítne*“.

Tato připomínka je doporučující.

S pozdravem

² KANDOVÁ, Katarína. Pojem pravdy (nejen) v trestním řízení a některé související instituty. *Právník*. Praha: AV ČR, Ústav státu a práva, 2017, roč. 156, č. 10, s. 842-857. ISSN 0231-6625., str. 846

Mgr. Viktor Kabeš
vedoucí Mezinárodního a právního oddělení